

Manuál k diskuzím a workshopům

O nás s námi:

plánování budoucnosti s mladými lidmi v rámci programu Erasmus+

Autor: Mgr. Ondřej Ryboň
Kontakt: ondrej.rybon@agorace.cz
Vytvořeno: prosinec 2021 - březen 2022

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Cca 4-6hodinový program:

- a) Diskuzní a výzkumná část
- b) Workshopová část

Cílová skupina:

13-19 (individuální přizpůsobení mladším a starším v této skupině)

Hlavní cíle programu:

- Kvalitativní výzkum potřeb cílové skupiny a získání podnětů pro vytvoření online participativního nástroje
- Ozřejmit a ucelit u cílové skupiny, co je to „aktivní občanství“ a informace/dovednosti s tím spojené
- Identifikace otázek a témat, jež jsou cílovou skupinu důležité. Na základě toho hledat možné zdroje občanské aktivizace.
- Motivace k realizaci vlastního nápadu / projektu / iniciativy atd.
- Získat podnět pro ideální nástroj občanské participace
- Ideálně pozvat na program jako „mentora“ mladého aktivního občana

Program

1. Diskuzní a výzkumná část (cca 2-3hod.)

- a) Úvod
- b) Diskuze: warm-up
- c) Krátká přestávka
- d) Diskuze: demokracie
- e) Diskuze: nedemokracie a srovnání s demokracií
- f) Delší přestávka

2. Praktická část (cca 2-3hod.)

- a) Příklady a nástroje zapojení
- b) Krátká přestávka
- c) Vlastní projekt
- d) Kampaň
- e) Ideální nástroj, evaluace

Lektoři v průběhu programu sledují dynamiku skupiny a podle situace zařazují ledolamkové a aktivizační aktivity.

Diskuzní a výzkumná část

Cíle:

- Kvalitativní výzkum potřeb cílové skupiny a získání podnětů pro vytvoření online participativního nástroje
- Identifikace otázek a témat, jež jsou cílovou skupinu důležité. Na základě toho hledat možné zdroje občanské aktivizace
- Vymezit demokratické „hrací pole“
- Ukázat příklady občanských aktivit

Role:

- **Sociolog/facilitátor:** moderuje debatu, sleduje výzkumné cíle
- **Lektoři/mentori:** pokládají doplňující otázky, rozvíjejí debatu svými zkušenostmi a výkladovými sekcemi, případně dělají poznámky, jsou průvodci

Úvod

cca 20 minut

- Uspořádat třídu **do kruhu** (bez lavic), vyzvat, ať se takto účastníci usadí
- Nastavit stativ a kameru, vylepit **plakátek s donorem**
- Pracovníci **Agory se krátce představí**, představí Agoru CE, kdo financuje dnešní setkání, program
- Nabídne se vzájemné **tykání** + min. lektoři mají štítek se jménem
- V průběhu **prezenční listina**, pořizování fotografií a videí
- Nastavení **základních pravidel** – je zeptat se dětí, co je důležité, aby bylo dodržováno za pravidla
- Cílem je navodit **přátelskou a otevřenou atmosféru** – zdůraznit, že dnes neexistují „žádné špatné nápady, myšlenky, odpovědi“

!!! Pokud budeme mít ve skupině více než 24 účastníků, tak je vhodné celý program přizpůsobit rozložením do několika rovnoměrných skupin !!!

Co mít s sebou:

stativ, kamera (foťák, mobil), plakát s donorem, prezenčka, štítky na jména

Diskuze I. – warm up cca 40-60 minut

- Tým Agory se představí – profesně, ale i osobně
- Každý se představí, řekne **o sobě něco** – minutu se zamyslete a zkuste své představení shrnout do 3-5 slov, která Vás vystihují, nemusí to být věta!
- Na závěr warm-upu následuje hra – ve dvojicích napíšou na post-it, co je pro ně **AKTIVISTA / AKTIVNÍ OBČAN**
- Pak následuje diskuze (pokud se už v této fázi pracuje v několika zároveň běžících skupinách, tak si lektor/facilitátor dělá poznámky hlavních zjištění):
 - Znáte nějakého aktivistu? Pojďme si zkusit někoho takového vyhledat na internetu na mobilu, každý si někoho najděte. Co si o nich myslíte?
 - Proč je podle vás důležité být aktivní občan?
 - Co se děje, když nejsou občané aktivní?
 - Jak by vypadal svět, kdyby byli všichni občansky pasivní?

Co mít s sebou:

papír a tužku pro zapisování, mobil a internet

Aktivita: rozvička a la otázky k participaci mladých lidí

- Cílem je zjistit a rozproudit debatu k zapojování mladých lidí do občanské společnosti
- Řekněte účastníkům, že budou následovat 2-3 otázky, kdy se podle odpovědí přesunou v místnosti (např. nalevo souhlasící, doprostřed neutrální a napravo nesouhlasící).
- Po každé otázce a přeskupení v místnosti se můžete skupiny zeptat na důvody jejich postoje
 - Myslíte si, že jsou mladí občané v naší zemi aktivní?
 - Myslíte si, že jste vy sami aktivní občané?
 - Myslíte si, že mají mladí občané podporu v tom, aby byli aktivní?
- Následuje diskuze:
 - Jak se zapojujete vy sami? Co děláte navíc? Proč zrovna toto?
 - Co vám brání být aktivními? Máte od někoho podporu? Jak to vypadá?
 - Jaká témata Vás zajímají? Kde se o nich dozvídáte?
 - Jakou roli hrají sociální sítě?
- Na závěr sekce se zeptáme co to podle nich je **OBČANSKÁ SPOLEČNOST** (zdůraznit různorodost: občané, spolky, firmy, zájmové skupiny, náboženské organizace..) a kdo tam patří. *Lektoři svými slovy případně pojmy vysvětlí.*

Přestávka

Diskuze II. – Demokracie

cca 30 minut

- V této chvíli jde o to vymezit **demokratické „hrací pole“**, kterém se občané pohybují
- Rozdělíme účastníky na do několika skupin, každá dostane **3 post-it-y**
- Za úkol mají rychle napsat (svými slovy, žádné teorie, definice..), **co si spojují s demokracií** / alternativně můžou udělat myšlenkovou mapu demokracie
- Doprostřed dáme **flipchartový papír** s nadpisem demokracie, na který poté každá skupina přilepí své post-ity – střídají se skupiny, vždy každá představí jednu věc (která ještě nezazněla), k ní je krátká diskuze, tento post-it pak nalepí na flip.
- *Účastníci zmiňují ve spojitosti s demokracií často pojem „svoboda“, což je správně, ale není to úplně všechno. Když půjdeme do důsledku pojmů, tak **demokracie je „volební mechanismus“** a svobodu pak vystihuje pojem **liberální**. **Takže to, co vnímáme dnes celkově pod pojmem demokracie, je v podstatě liberální demokracie.***
- *Není nutné: pokud nejsou některé znaky demokracie v průběhu diskuze vysvětleny, tak mohou lektori dodat např.:*

1. Volení politici
2. Svobodné a pravidelné volby
3. Všeobecné volební právo
4. Právo být volen
5. Svoboda projevu
6. Různé/četné zdroje informací
7. Svoboda sdružování
8. Respekt (nejen) menšin a jinakosti, názorů

+ je možné zmínit další pojmy (spíše pro starší kolektivy) = pluralitní, participativní demokracie, neliberální demokracie, **právní stát**

Co mít s sebou:
Post-ity, flipchart

Diskuze III – Nedemokracie a srovnání s dem.

cca 30 minut

- Jde o to ukázat, že **někde aktivním občanem být nelze a proč.**
- Opět účastníci pracují v menších skupinkách. Nejdříve se ale zeptáme, **co je podle nich protikladem demokracie?** A co o tom vědí?
- Poté do skupin rozdáme karty s obrázky a řekneme jim, že **každý z nich nějak vystihuje nedemokratický režim a necháme je chvíli** (3-5minut) ve skupinách diskutovat, co by jejich obrázky mohly znamenat. Pak každá skupina představí své nápady..
- Není nutné: pro starší skupiny lze zmínit a vysvětlit např. pojmy jako *(hlavní znaky nedemokratických režimů se objeví při diskuzi o obsahu rozdaných evokačních karet):*

1. **Vůdce** (charismatický, absolutní lídr)
2. **Ideologie** (v totalitních režimech jediný myšlenkový proud, skoro jako náboženství)
3. **Omezená pluralita** (omezená/žádná soutěž politických stran)
4. **Propaganda** (cílené ovlivňování za cílem zesílit postoje k určité ideologii, názoru)
5. **Represe/teror** (práce režimu se strachem – vědomí, že když otevřeně občan řekne svůj nástroj, tak ho třeba zavřou do vězení)
6. **Neexistence svobodných/férových voleb**
7. **Omezená svoboda** (např. formou cenzury...)

!!! Diskuse ke srovnání demokracie vs. nedemokratické režimy

- Zeptat se, v čem se tedy oba typy uspořádání liší? Jak na tom je současné Rusko nebo např. Severní Korea?
- Proč to nejsou demokratické režimy?
- Jak byste se cítili, kdybyste v takovém režimu žili?

Co mít s sebou:

evokační karty – obrázky asociující znaky nedemokratického režimu

Přestávka

Praktická část

Cíle:

- Ukázat a prodiskutovat příklady občanských aktivit/nástrojů

Role:

- **Sociolog/facilitátor:** sleduje výzkumné cíle, rozvíjí debaty
- **Lektoři/mentori:** vedou aktivity, podporují a mentorují účastníky u skupinové práce, jsou průvodci

Příklady a nástroje zapojení

cca 40-60 minut

- Cílem je před vytvářením vlastního projektu seznámit účastníky s možnostmi demokratického zapojení. Je také potřeba zdůraznit, že nástrojů pravděpodobně existuje ještě nepřeberné množství a je na každém z nás, jakou cestu si vybereme. Nestihneme všechny do detailu probrat
- **Karty s nástroji občanského zapojení rozložíme na zem a necháme účastníky, ať se ji sami projdou. Poté jim řekneme, ať se postaví k tomu nástroji, který by sami použili.**
- **Poté přirozeně vzniklé skupiny účastníků vysvětlí svůj výběr a my podporujeme diskuzi otázkami:**

Jaké mají tyto nástroje výhody/nevýhody? Jak by se prakticky dali využít – pro co konkrétního byste je použili?

Případně, chybí zde nějaké nástroje? Co byste přidali?

Co mít s sebou:

Karty s nástroji zapojení – na každé kartě je stručně nástroj vysvětlen (množství podle velikosti skupin), papír, tužka

- ✓ Volby (volit/být volen)
- ✓ Referendum
- ✓ Participace v obci (veřejná setkání, participativní rozpočet)
- ✓ Demonstrace
- ✓ Vyjádřit podnět a stížnost na úřadě
- ✓ Iniciativa (online/offline varianty)
- ✓ Občanské sdružení

- ✓ Stranictví v politické straně / zapojení do lokální politiky
- ✓ Navštívit zasedání zastupitelstva
- ✓ Využít zákon o svobodném přístupu k informacím
- ✓ Navrhnout a podepsat petici
- ✓ Otevřený dopis (online/offline)
- ✓ Získat finanční podporu
- ✓ Iniciativa / informační platforma na sociálních sítích
- ✓ Dobrovolnictví

- ✓ Založit debatní klub na škole
- ✓ Psaní článků
- ✓ Vytvoření podcastu
- ✓ Vedení kroužku / oddílu atp.
- ✓ Studentské parlamenty
- ✓ Happening - kreativní

Přestávka

Vlastní projekt

- Před samotným zadáním tvorby projektu uděláme rychlý skupinový brainstorming ke společenským tématům / problémům, které je zajímají.
- Cílem je přijít s vlastním nápadem na občanský projekt.
- Může to být iniciativa / nápad pro obec / založení něčeho – meze se vůbec nekladou, jen by to mělo zapadat do rámce občanských aktivit.

Co mít s sebou:

papíry se strukturou projektu, papír, tužka

cca 60-80 minut

- Lektori účastníkům dají na papíře „projektovou strukturu“, ale zdůrazní, že se nemají strukturou cítit svázání a popustit uzdu fantazie. V průběhu týmové práce lektori a mentori jednotlivé týmy obcházejí a projekty konzultují.

Struktura:

1. **Název, který zaujme**
2. **Definování problému/tématu, který/é má projekt řešit/vylepšit/změnit**
3. **Argumenty, které nápad podporují, a co je naší osobní motivací se tím zabývat**
4. **Jaké cílové skupiny chceme oslovit a proč**
5. **Jaké kroky musíme pro uskutečnění nápadu udělat**
6. **Co jsou možné hrozby/bariéry, na které by projekt mohl narazit**

Poté týmy nápady představí a ostatní vyjádří zpětnou vazbu.

Kampaň

cca 10-20 minut

- Cílem je velmi rychle probrat, jak lze iniciativy / nápady / projekty propagovat levně a jednoduše.
- Vezmeme si pozornost celého kolektivu a rychle projedeme následující:
 - Nejdříve se lektori do pléna zeptají, **jak by nějaký nápad sami účastníci zpropagovali a jestli s něčím takovým mají zkušenost?**
 - Co **sociální sítě**? Které preferujete a k čemu je využíváte? Umíte tam vytvořit stránku? *Zde je možné navázat debatou o úskalích sociálních sítí.*
 - Co **natočit video / audio**? Kam ho dát?
 - Co vytvořit **jednoduchou webovou stránku**?
 - Napsat **oficiální e-mail**? Např. pro žádost o grant, případně podporu nějaké myšlenky.

Nejde o to je v tomto tématu školit, ale jen naznačit směr, jakým se mohou vydat.

Ideální nástroj, evaluace

cca 20 minut

- Cílem poslední aktivity je získat podněty pro tvorbu **ideálního online nástroje pro participaci mladých lidí**.
- Slovo si vezme sociolog/facilitátor – chápu, že už jste unavení, ale mám pro vás posledních pár otázek, se kterými potřebujeme pomoci:
 1. Když se zamyslíte nad vším, co jste dnes viděli a slyšeli, **jaký by měl být ideální online nástroj pro vás mladé, abyste se mohli co nejlépe zapojit do demokratického dění?** Řekněte mi **přídavná jména, která vás první napadnou**.
 2. **Je to něco online? Jak by to mohlo fungovat?**
- Závěrem tým Agory poděkuje všem a rozdá každému **malý evaluační dotazník** – na jednu stranu napište vše pozitivní z dnešního dne (co se vám líbilo, co jste si odnesli) a na druhou stranu, co byste na programu vylepšili a proč/jak.